

HVEM ER JEG? HVEM ER DU? NORMER OG IDENTITET

Indledning til lærer og elever

Velkommen til BUSTERS undervisningsmateriale 'Hvem er jeg? Hvem er du? Materialet handler om identitetsdannelse, og om hvilke normer og sociale koder, der præger børn og unge - primært ud fra et film- og medieperspektiv.

I vil blive præsenteret for arbejdsspørgsmål og øvelser, der kan åbne op for emnet og give jer nogle begreber til at arbejde med ift den film, I skal se på BUSTER Filmfestival.

Materialet handler ikke om den enkelte film, som I skal se, men lægger op til et tematisk forløb, som I kan integrere filmoplevelsen i.

Tænk det som et fagligt eller tematisk sæt briller, som I sammen ser filmen igennem og som giver jer nogle særlige opmærksomhedspunkter for biografoplevelsen.

Tæt på undervisningsforløbet

I materialet skal I arbejde med historier om normbrud, lave kreative øvelser om identitet på sociale medier, spotte normer, fordomme og repræsentation i de film og serier, I har set og meget mere. Det handler om; Hvem er jeg? Hvem er du?

I kan selv plukke fra materialet alt efter jeres tid.

Rigtig god fornøjelse
BUSTER Filmfestival

ELEVARK

HVEM ER JEG? HVEM ER DU?

Hvem er du? Hvem er jeg? Hvad er normalt? Hvad afgør, hvordan vi former vores identitet? I dette materiale skal I lære om identitetsdannelse, og om hvilke normer og sociale koder, der præger os.

I vil blive præsenteret for arbejdsspørgsmål og øvelser, der kan åbne op for emnet og give jer nogle begreber til at arbejde med den film, I skal se på BUSTER filmfestival.

Materialet handler ikke om den ene film, I skal se, men giver jer nogle faglige briller at se den med, samt nogle begreber I kan bruge, når I bagefter taler om filmen hjemme i klassen.

ELEVARK

FØR FILMEN - DEL 1: IDENTITET OG NORMER

IDENTITET

Identitet er din 'personlighed' eller det, der gør, at du føler dig som 'dig selv'. Der er **personlig identitet** for den enkelte - hvem er jeg? Og **kollektiv identitet** for grupper, familier osv. - hvem er vi?

Vores identitet er formet af mange ting, som vi ikke nødvendigvis er bevidste om: køn og seksualitet, interesser, udseende, kulturel og social baggrund og ikke mindst de **fællesskaber**, vi indgår i. Både de "virkelige" og dem, der er online.

Når vi former vores identitet, ser vi på andre omkring os og låner lidt eller prøver måske at adskille os fra dem.

Identiteten er både flydende og fast. Den udvikler og ændrer sig gennem hele livet alt efter, hvad man oplever og hvem man er sammen med. Men det er samtidig den kerne, der gør, at vi føler os som os selv.

Tænk på dig selv, da du var 5 år. Du føler dig nok både meget anderledes og som den samme?

Samtidig er identitet forbundet til **selvfortælling** - de historier, vi fortæller om os selv og vores liv: "*Det er så typisk mig!*", "*Jeg er SÅ skod til fodbold*", "*Jeg har altid været en meget udadvendt person*".

NORMER

Den måde, vi er sammen på, er reguleret af **normer**. Normer kan forstås som de uskrevne regler for, hvad vi gør eller siger. De kan variere fra fællesskab til fællesskab.

Det er altså forskelligt, hvad vi synes er '**normalt**'. Normer varierer alt efter, hvilket fællesskab, vi er i. Den måde, man opfører sig på sammen med sine venner, er ikke nødvendigvis den måde, man opfører sig på, når man er sammen med sin mormor.

Overalt i samfundet finder vi normer - f.eks. for hvordan man er en skoleelev, lærer, ung eller forælder. Normer står ikke skrevet ned og de kan være svære at få øje på. Vi ser dem ofte først, når nogen afviger fra dem.

De fleste har nok prøvet, hvad det vil sige, når man ikke passer ind. Det kan være svært, hvis vi ikke lever op til omverdenens forventninger til os. I nogle tilfælde er det meget svært, f.eks. hvis ens **seksualitet** ikke bliver accepteret i de fællesskaber, man tilhører. Derfor er det vigtigt at være opmærksom på de normer, der omgiver os og diskuterer dem.

Hvem har f.eks. bestemt, at 'lyserød er en pigefarve', eller at 'mekaniker er et mandearbejde' ? Når vi taler om normer, kan vi også få øje på **fordomme** - negative, forkerte eller mangelfulde opfattelser af andre: "mekanikere er ubegavede", "homoseksuelle er overfølsomme" eller "piger er overfladiske".

GRUPPEØVELSE: 3 HISTORIER OM NORMER

Identitetsdannelse er præget af normer. Når vi former vores identitet, ser vi på, 'hvordan andre gør', og hvad der er 'normalt'.

I skal nu tænke over, hvilke normer for identitet, der er på spil i 3 historier om tre unge; Nor, Hamid og Charlie.

I skal finde ud af:

- Hvornår normerne kommer i spil?
- Hvilke normer?
- Hvilken betydning omverdenen har for, hvordan historien udvikler sig?

Gå sammen 2 og 2, læs de 3 historier og diskutér dem ud fra spørgsmålene herunder:

HISTORIEN OM NOR

Efter sommerferien beder læreren alle i klassen om at lave en planche over, hvor man har været på ferie henover sommeren og hvilke lande, man har besøgt. Nor har ikke været nogen steder, men synes det er pinligt. Hun finder derfor på en historie om, at familien havde været i Grækenland. Nors klassekammerater ender dog med at konfrontere Nor med, at hun ikke har postet noget på Instagram om det hele sommeren, selvom hun har postet alt muligt andet. Nor må derfor krybe til korset og indrømme, at hun løj.

HISTORIEN OM HAMID

Hamid går i 5. klasse. Han er dansk-iraner, da hans forældre kommer fra Iran, men han er født og opvokset i Danmark. Han er vokset op med, at det er helt normalt for drenge og mænd at røre hinanden. I Iran holder mænd nemlig i hånd og er kærlige ved hinanden uafhængigt af deres seksuelle orientering. En dag lægger en af Hamids venner et billede op på sin SnapChat af Hamid, der nusser sin ven Elias i håret. Signe fra 7. klasse sender hurtigt en snap tilbage, hvor hun griner med teksten "det er altså lidt bøsset det der". Elias siger, at der da ikke er noget i vejen med at nusse, men Hamid holder fra den dag op med at nusse sine drenge-venner.

HISTORIEN OM CHARLIE

Charlie er 14 år og føler sig hverken som dreng eller pige. Charlie har en Youtube-kanal, hvor hen deler make-up tutorials. Charlie elsker nemlig at gå med og lægge makeup. Når Charlie går i skole med make-up, bliver der tit hvisket og fniset i krogene. Der er ikke mange som Charlie føler, hen kan tale med i skolen, og når de andre taler til hen handler spørgsmålene ofte, om "hvad Charlie er for noget". Når Charlie lægger sine make-up-tutorials op på YouTube får hen en masse rosende kommentarer om, hvor god hen er til at lægge makeup. Mange af Charlies internetvenner bor rundt i hele verden, men en dag aftaler hen faktisk at mødes med en anden makeup-entusiast for at drikke en sodavand i det gode vejr og tale lidt mere om deres fælles passion.

Diskutér hver historie ud fra spørgsmålene:

- Hvad er det for en del af personens identitet, der er på spil i historien?
- Hvilke normer er på spil? (Der kan være flere. F.eks. normer for køn, klasse, kultur)
- Hvilke fordomme er på spil?
- Hvordan påvirker normer eller fordomme historiens hovedperson? Ændrer historien hovedperson på sig selv, eller fastholder denne sig selv?

Saml op i klassen.

LØSNINGER - HVAD KAN MAN GØRE?

Sæt jer sammen med en anden gruppe, så I er 4.

Jeres lærer giver hver gruppe en af de nedenstående roller:

Hovedpersonen

En klassekammerat

Klassens lærer

En journalist

En politiker

Tænk over og undersøg, hvilke muligheder jeres rolle har for at ændre på fortællingen:

- Hvad kan man sige til personen?
- Hvem kan man række ud til?
- Hvordan kan man præge andres ideer om det "normale"?

Saml op i klassen.

ELEVARK

FØR FILMEN - DEL 2: MEDIER OG REPRÆSENTATION

SOCIALE MEDIER

Normer gør sig i høj grad gældende på de **sociale medier**, hvor vi skaber billeder af os selv over for andre. Mange finder deres identitet og **fællesskaber** i digitale fællesskaber, hvor vi kan spejle sig i andre, bygge relationer på tværs af grænser og afprøve vores holdninger. Men alle de retoucherede billeder og selvportrætter kan også få vores liv til at fremstå **mere perfekte** end de egentlig er. På de sociale medier kan man altså fremstille et billede af sig selv, hvor man altid lever op til **idealene**.

Spørgsmål til klassen:

- Hvornår er fællesskaber på sociale medier gode for ens identitet? Hvornår er de dårlige?
- Hvordan kan sociale medier bruges til henholdsvis at udbrede og mindske diskrimination og racisme? Hvordan?
- Hvor meget magt har influencere - hvordan kan de være med til at ændre fordomme? Har I set eksempler på det?
- Gå tilbage til de 3 historier i DEL 1. Spot den rolle de sociale medier har i dem.

KREATIV ØVELSE: SOCIALE MEDIER OG SELVFREMSTILLING

Fordel jer i grupper på 4.

- Diskutér normer for køn omkring jer: Hvornår støder I på dem på de sociale medier?
- I skal nu lave 2 hypotetiske Instagram-opslag med billede og tekst. Afsenderen kan enten være en af jer selv eller en fiktiv person. Det ene opslag skal bekræfte en kollektiv norm for afsenderens køn, det andet skal bryde med en norm
- Fremvis i klassen. De andre grupper skal tolke de to forskellige opslag ud fra spørgsmålene:
  - Hvilket opslag bekræfter en norm, og hvilket bryder med en?
  - Hvilke virkemidler er brugt? (f.eks. sprog, effekter, filtre, vinkler, emojis)
  - Hvilke fordomme kunne opslagene vække om afsenderen? Og hvilke idealer?
- Diskutér generelt i klassen:
  - Hvordan bruger du selv de sociale medier til at skabe din identitet?
  - Er der plads til forskellighed på de sociale medier?
  - Hvilke andre normer støder I på i jeres eget feed?

REPRÆSENTATION I FILM, SERIER OG SPIL

Fordi vi former vores **selvbillede** ved at se på andre, spiller film, tv, serier og spil en vigtig rolle for vores identitetsdannelse. Mediernes billeder er med til at forme den måde, vi ser verden på. Derfor har de en forpligtelse til at afspejle verdens **mangfoldighed** gennem repræsentation af mennesker med forskellig **etnicitet, seksualitet, hudfarve, køn, alder** osv.

Men med de sociale medier, kan dette godt blive en udfordring at finde hoved og hale i, bl.a. fordi der i dag findes filtre og andre effekter, som kan ændre virkeligheden bag et billede eller en video.

Samfundets normer og fordomme kan blive tydeliggjort gennem film- og serieroller. Er det f.eks. altid den hvide mand, som er helten i actionfilmene? Bliver den homoseksuelle kvinde altid fremstillet på den samme måde i serier? Bliver indvandrere oftere vist som rengøringsfolk og kriminelle end som læger og politikere? Samtidig kan film og serier også bryde med fordomme ved f.eks. at vise **minoritetsgrupper** på anderledes måder, end vi er vant til og skabe **empati og forståelse**.

»Hvis vi ser den samme type spille hovedrollen på alle de film, vi omgiver os med, begynder vi måske også at tro, at det er den samme type person, der skal spille hovedrollen i fredagsbaren og på jobbet. (...) Man bliver ikke påvirket, fordi man har set et par film, hvor hovedrollen bliver spillet af en hvid mand. Men de historier og billeder, vi ser igen og igen, lagrer sig i os (...) og kan over tid farve den måde, vi ser os selv og andre mennesker på,«

Sabrina Vitting-Seerup, forsker i repræsentation ved Københavns Universitet (fodnote 1)

Fodnote 1:

1 Forskerzonen: Sådan påvirker det dig, at filmhelten typisk er en hvid mand. December 2021

GRUPPEØVELSE: HVAD HAR DU SET?

Fordel jer i grupper på 4

Hvilke serier og film har I senest set?
Udvælg én og find traileren.

Se den sammen, reflektér over spørgsmålene og tag screenshots, der understreger jeres pointer:

- Hvilken slags mennesker er repræsenteret i traileren? Tænk på ting som etnicitet, social klasse, seksualitet, religion, køn osv. Hvorfor er det lige præcis de grupper af mennesker, der er repræsenteret her?
- Er traileren et udtryk for mangfoldighed?
- Er der helte og skurke i filmen? Hvilke typer af mennesker har de roller?
- Hvilke normer eller fordomme bekræfter traileren - tænk f.eks. på køn, etnicitet, seksualitet, social baggrund, religion, farve.
- Hvordan bryder traileren med normer eller fordomme? (f.eks. ved at vise kvinder slås)
Vil I arbejde videre? Find for eksempel traileren til en ny helt ny film, I gerne vil se i klassen og diskutér samme spørgsmål.

INDEN BIOGRAF BESØGET

Her er nogle af de ord og temaer, I har gennemgået i materialet:

PERSONLIG IDENTITET, KOLLEKTIV IDENTITET, FÆLLESSKABER, SELVFORTÆLLING, NORMER, NORMALT, SEKSUALITET, FORDOMME, SOCIALE MEDIER, ONLINE FÆLLESSKABER, IDEALER, SELVBILLEDER, MANGFOLDIGHED, REPRÆSENTATION, ETNICITET, SEKSUALITET, HUDFARVE, KØN, ALDER, NORMBRUD, MINORITETER, EMPATI, FORSTÅELSE

ELEVARK

FØR FILMEN - DEL 3:

I BIOGRAFEN - REGISTRER INDTRYK EFTER FILM

Når I skal ind og se en film på BUSTER Filmfestival, er det en god idé at lægge mærke til følgende:

- På film følger vi ofte en hovedpersons udvikling. Tænk over hovedpersonernes identitet, og hvordan den udvikler sig i løbet af filmen.
- Hvilken betydning har omverdenen for hovedkarakterens identitet? (sociale medier, venner, familie, samfund m.m.)
- Kan I spotte, hvilke normer / uskrevne regler for identitet, der er på spil i det miljø, filmen udspiller sig i?
- Holder karakteren fast i sin identitet, eller ændrer karakteren sin identitet? Hvad er årsagen?
- Hvordan repræsenterer filmen forskellige typer og befolkningsgrupper? Bryder eller bekræfter den nogle fordomme?

ELEVARK

DEL 4: KARAKTER/IDENTITET

ØVELSE: HVEM ER HOVEDPERSONEN?

Mens I stadig har filmen friskt i hukommelsen, skal I bruge det, I har lært til at tale om identitet ift. filmens hovedkarakter (har filmen flere centrale karakterer, kan I lave øvelsen ad flere omgange for hver karakter).

Gå sammen i grupper på 2 og skriv mindst 3 ord, I synes kendetegner karakteren, på post-its - gerne flere!

Opsamling i klassen: Lav et papir med hovedpersonens navn og hæng det op på væggen.

Præsenter jeres post-its for hinanden, mens I hænger dem op rundt om. Når alle er kommet med deres ord, skal I tale om karakteren ud fra disse spørgsmål:

- Mangler der nogle ord?
- Er der nogle ord, der har modsat betydning? (f.eks. 'doven' og 'energisk')
- Hvad siger det om karakteren? I hvilke tilfælde er han/hun det ene eller det andet?
- Hvordan påvirker omverdenen karakteren? Hvilke normer og/eller fordomme er karakteren underlagt?
- Sker der et skift i karakterens personlighed igennem filmen?

ELEVARK

EFTER FILMEN - DEL 5: NORMER OG FORDOMME

ØVELSE: HVAD GØR FILMEN VED FORDOMME?

- Opsummer i klassen: Hvad er fordomme? Hvad er normer? Hvad er forskellen?

Vi har lavet to påstande til jer:

“FILMEN BRYDER MED FORDOMME”

“FILMEN BEKRÆFTER FORDOMME”

Gå ud i grupper på 4. Halvdelen af grupperne skal finde argumenter for den ene påstand, den anden halvdel skal finde argumenter for den anden. Jeres lærer fordeler grupperne på de to påstande.

- Lav mindst tre argumenter for den påstand, I har fået tildelt. Skriv dem på post-its som to punkter:

1. Den fordom filmen bryder med eller bekræfter
2. Hvordan filmen gør det

OBS! Fordomme er ofte negative men kan også komme til udtryk som mere positive generaliseringer som f.eks. ‘Alle indvandrere holder store fester, hvor de inviterer ALLE de kender’.

Eksempel på brud med fordom:

1. Fordom: Fattige forældre kan ikke tage sig af deres børn
2. Filmen viser, at der er meget kærlighed i familien, selvom de ikke har nogen penge

ØVELSE: LAV LISTE OVER NORMER I FILMEN

Som afslutning skal I nu i grupperne forsøge at formulere nogle af de normer, som karaktererne i filmen er omgivet af og måske kæmper med.

I skal både tænke normer der er positive for karaktererne og normer der er negative for karakteren - altså både normer, der gør noget godt for dem og normer, der skaber problemer for dem.

Skriv dem som sætninger i citationstegn. Det skal altså ikke være påstande I nødvendigvis selv er enige i eller som nogen karakter direkte siger.

Opgaven går ud på at formulere nogle af de uskrevne regler, som karaktererne lever deres liv i.

Vær opmærksom på, at normer kan skifte alt fra gruppe til gruppe og fra miljø til miljø.

F.eks.

Negative normer for karakteren:

Man er mærkelig, hvis man ikke føler lyst til sex som teenager

Det er ikke normalt at leve uden sin familie som 17-årig

Det er kikset at være fattig

Positive normer for karakteren:

Man skal forsøge at hjælpe sine venner uanset, hvor dumt de opfører sig

Det er fedt at være anderledes

Man skal sørge for at få en uddannelse